

ΕΡΓΑ

Η ζωή με τὸν... ἡμενες περίπου... ἡμενες περίπου... ἡμενες περίπου...

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει μίαις ἑκατονταετίας

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ Ο ΕΚ ΜΑΔΥΤΟΥ

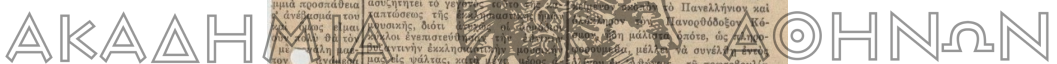
Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΔΕΣΠΟΤΗΣ (1770 - 1846)

Ο δε Χρυσάνθος Γ. Γρηγορίου, ὁ γνωστός ὡς Χρυσάνθος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, γεννηθεὶς κατὰ τὸ 1770 ἐν τῇ νησιώτικῃ πόλει Πρωταπεντίου τῆς Κωνσταντινῆς...

Ἰσχυρὸν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους τοῦ Χρυσάνθου καὶ τῶν ἱσχυρίων αὐτοῦ Γρηγορίου καὶ Χρυσανθίου εὐλαβῶς ἀποδίδοντες, ὡς ἐπαρξάμεθα καὶ ἡμεῖς...

Καὶ ἐν τούτοις μεγαλειώδεις ὑπῆρξε τὸ ἔργον τῶν σοφῶν καὶ ἀειφάνων τῶν ὀδωκλήτων...

Ὅθεν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλῆμ...

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει μίαις ἑκατονταετίας... ἡμενες περίπου... ἡμενες περίπου...

ἡμενες περίπου... ἡμενες περίπου... ἡμενες περίπου...

Σελ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ Ο ΕΚ ΜΑΔΥΤΟΥ

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΔΕΣΠΟΤΗΣ (1770-1846)

...ατα-
...λησε
...δ ά
...ης, ά
...ινίδα,
...στην ό
...όρασε
...Μη
...ην του
...ονντζά
...νο έτί
...ά δ με
...που δέν
...σφυγική
...Ν. Πλα
...γός των
...κατάτης,
...λτος τέως
...πολιτενο-
...ΟΥΛΟΣ
...ης 'Άμε-
...πρό παν-
...ωσθή ή
...ον ταύτο
...ά 16 κρά
...τό έχειρή
...ερέστερον
...έκτος του
...άφτ, φρο-
...ον εις την
...άντι των
...Δ.
...ή.
...παλαίσου
...θριαμβευ-
...ΖΙΔΗΣ
...ΙΟΛΟΓΟΣ
...ΚΟΛΟΓΟΣ
...112-
...νομία
...ΟΥ
...γλώσσας
...θήνας
...ΠΤΗΣ
...τολόγος
...28467
...4-7 μ. μ
...ση
...ΑΓΝΑ
...ΜΑΤΑ
...ΟΡΙΑΔΗΣ
...ν Βηλαρά 7
...('Ομόνοια
...55.387
...ΓΛ
...απολόγος
...γγραφή
...έφ. 70-450
...θηματιού
...ν 'Αγίου
...0 μέτρων,
...μας.
...Σ
...γιος
...τορίου
...Σανα-
...24.996
...Παρα
...εμο-

Εις τήν σεπτή χορεία των μεγάλων και ένδόξων διδασκάλων και ευεργετών του Γένους, εξέχουσαν θέσαν κατέχει ή σεπτή και αγλοβόλος μορφή του μουσικού Δεσπότη Χρυσάνθου του εκ Μαδύτων, του κορυφαίου εκ των τριών εφευρετών της νέας μεθόδου της ένθνικής ήμων βυζαντινής εκκλησιαστικής μουσικής, ως αύτη από ένός και ήμίσεως περίπου αιώνας ψάλλεται παρ' ήμιν άνοι της σημερον.

Ο Χρυσάνθος γόνος της εσθεβούς οικογενείας Καράμαλλη, γεννηήθη τω 1770 εις τήν ιστορικήν και καλλίγονον πόλιν της Θεσσακικής Χερσονήσου, επί του Έλλησπόντου, Μάδυνον, ένθεν εξέλαψαν, άνεδείχθησαν και έμμεγαλουργήσαν επίσης εξέχοντες και έπιφανείς, μεταξύ του διανοουμένου κόσμου, άνδρες, λόγιοι και επιστήμονες, έξ άν ποιούμεθα, εύλαβώς, μνειαν των γνωστών εις την καθ' ήμας γενεάν ονομάτων του άοιδίμου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος Κυρού Χρυσόστομου Παπαδοπούλου και του εύκλεως εις τον θεόν του 'Αγίου Μάρκου προκαθημένου Μακ. Πάπα και Πατριάρχου 'Αλεξανδρείας και πάσης 'Αφρικης Κυρίου Χριστοφόρου Δανιηλίδου, παρρησιόμακτος εσχάτως, ως γνωστόν, έν 'Αθήναις.

Βιογραφικά πληροφορίας, άφορώσας τήν νεαράν ήλικίαν και τήν πρό του 1814 σταδιοδρομίαν και δράσιν του άειμνήστου Χρυσάνθου Καράμαλλη, έλαχίστας έν τε τή ιστορία και τή παραδόσει άπαντώντων.

Δύναται όμως να θεωρηθή βέβαιον, ότι ο Χρυσάνθος έν τη ιδιαιτέρειά του παρ' ήμιν Μαδύτω, έντα ενδόξου ένθνικής μεθόδου εις τήν έναντι Σχολήν — περί ής μάλιστα άναφύεται ύδ ο ίδρύθη κατά τό έτος 1599 — ήτοι έλειτούργει κατά τους χρόνους έκείνους της μάσης δουλειας του Γένους κατά τους όποιους οι προπάτορες ήμων κρυφά μιλούσαν, οιά παρούσαν κι' έπαρσαν τής άναπνοής κλειμένου και τ' άγριου όπως χαρακτηρηστικώς λέγει ο χρονογράφος της εποχής εκείνης.

Ο Χρυσάνθος μεγάλην έφειν έσχολασμένην τήν γενέτειραν αύτου Μαδύτον και, μέ πίστην εις τον Θεόν, αγάπην προς τήν Πατριδα και ζήλον ένθεον προς τήν επιστήμην, λαμβάνει τήν προς τήν βασιλεύουσαν Πόλιν — τήν Κωνσταντινούπολιν — άγούσαν, ένθα μετά τήν άποφοίτησιν του εκ της Πατριαρχικής 'Ακαδημίας προχειρίζεται εις ίερομνημονον και ελλα προάγεται εις 'Αρχιμανδύτην τω 1814.

Σπουδάσας τήν φιλοσοφίαν και Θεολογίαν ο Χρυσάνθος, έδιδάχθη συγχρότως και τήν βυζαντινήν εκκλησιαστικήν μουσικήν από τον τότε Προτοψάλτην της Μεγάλης του Χριστού 'Εκκλησίας και μέγαν μουσικοδιδασκαλον Πέτρον τον Βυζάντιον. Κατέστη δά άριστος μουσικός και μυστής της τε Εφρωπαϊκής και άραβοπερσικής μουσικής, χειροόμενος προσέτι δεξίως τον εφροπαϊκόν πλαιγαυλον και τό άραβοπερσικόν νέι. Πρός τούτους ήτο έννομαθέστατος και γλωσσομαθέης κατέχων, παραλλήλως προς τήν μητρικήν του γλώσσαν τήν ελληνικήν, και τήν λατινήν, γαλλικήν και τουρκικήν. Πρέπει επίσης να τονίσωμεν ότι ύπηρξεν άριστος μαθηματικός, διότι άλλως δέν εξηγείται ή μαθηματική άκριβεια, ήτις διακρίνει τό όλον θεωρητικόν του σύστημα της νέας μεθόδου της βυζαντινής μουσικής.

Ο Χρυσάνθος μελετών τα προβλήματα της εκκλησιαστικής μουσικής, άντελήφθη ότι ή λειτουργική σημειογραφία της εποχής εκείνης παρουσίαζε μεγάλας δυσχερείας εις τήν παραλλαγήν, τήν άνάγνωσιν δηλαδή των φθόγγων, ως εχρησιμοποιείτο εις τήν εκκλησίαν από του έτους 1300 διά τους λόγους δά τούτους άκριβώς, επεζήτηση να τήν τροποποιήση επί το ευχερέστερον, μέ βάση τήν μεθόδον του 'Επισκόπου Μεδιολάνων 'Αμβροσίου.

Ότω επέτυχε να καταστρώση νέαν σημειογραφίαν τω 1814, ήτις άντικατέστησε τήν παλαιάν τοιαύτην εις τήν βυζαντινήν μουσικήν, χωρίς μεγάλην διαφοράν από αύτήν, αλλά και χωρίς δεσμούς με τα καλαιά συστήματα της μουσικής σημειογραφίας τά όποια εδυσκολεύοντο ν' άντιληφθώσι και αυτοί οι κληρικοί και οι ιεροψάλται οι καταγινόμενοι εις τήν μελωδίαν και έδωκε εις τους επτά φθόγγους της κλίμακος τά γνωστά των σημερινά όνόματα : Πά, Βού, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη, λαμβάνων τά γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου και προσθέτων χάριν ευφρονίας εις τους φθόγγους φωνήεντα ή σύμφωνα, ανάλωως προς τας άπαιτήσεις της ευφρονίας.

Ός συνεγράμματα εις τήν έφεύραν της νέας μεθόδου της βυζαντινής μουσικής, διά της άμφιθερίας και άπλοποιήσεως του άγίου στενογραφικού συστήματος, ο Χρυσάνθος είχε δύο είδη, τήν πρώην των πατέρων ήμων μουσικήν, τήν Κορυφαίαν Λευτήν, κορυφαίαν της Μεγάλης του Χριστού 'Εκκλησίας και τον Χουρμυζίον Γαμπαρ, καθόσον τάκτα των Πατριαρχικών όντων έπιδείξαν μαθητικά του Ιεροψάλτου Γεωργίου του Κορυφαίου, τω 1814, τω έτος άνοίξας και ενταίς τούτοις διδάσκαλοι και επιλόγεται του Γένους εδιδάξαν εις τήν, μετά τήν άνοίξιν, 'Α Πατριαρχικήν Σχολήν (1815-1821), ό μόν 'Αρχιμανδύτης Χρυσάνθος τό θεωρητικόν μέρος της ένδοξής μουσικής.

Όπως τό μέγα και πολυσχιδές τουτο έργον προκαλεί τον φθόνον και τήν ζηλοτυπίαν ένίων εκ των συγχρόνων μουσικοδιδασκάλων, ούτω δά ο Χρυσάνθος, ως κορυφαίος της μουσικής τριανδρίας, συκοφαντείται, άτυχώς, από τους άντιπάλους του εκ λόγων επαγγελματικής άντιζηρίας εις τήν 'Εκκλησιαστικήν 'Αρχήν των Πατριαρχείων, ότι δηθεν διά της νέας μεθόδου της βυζαντινής μουσικής εισάγει καινά δαμόνια εις τον μουσικόν κόσμον, δι' ο και εξαναγκάζεται να άποσπρηθί ως έξόριστος εις τήν ιδιαιτέραν του πατριδα, τήν Μάδυνον.

Έκει δέν έπαυος να διδάσκη τους συμπατριώτας του τήν βυζαντινήν μουσικήν διά της νέας πλέον μεθόδου, μέσα εις ένα περιβάλλον τόσοσν ιδιότυπον και έπιβλητικόν, ώστε πολύ δικαίως να θεωρηται ή γενέτειρα αύτου πατρις, ή Μάδυνος, ως τό Μπαρότι της 'Ανατολής, άφοι έξ αύτης εξέλαμψε τώ φώς της συγχρόνου ένθνικής ήμων βυζαντινής μουσικής εις όλόκληρον τον ανατολικόν κόσμον.

MIX. XP. KATZAKHES

Εις τό προσχές : Παναγγυρική άναγνώρισις του έργου των τριών διδασκάλων. 'Η ίδρυσις της Μουσικής Πατριαρχικής Σχολής. Χειροτομία του Χρυσάνθου ως 'Αρχιεπισκόπου Λυρατζίου. Έκδοσις των πρώτων μουσικών έργων του Χρυσάνθου εις τό 'Εξωτερικόν.

πρεσβυτερος
18/11/47
Κωνσταντίνος Γαρφαλιδης

Ο ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΡΦΑΛΙΔΗΣ
Δέχεται άνεπισημίους 46
Τηλ. [redacted] ΑΘΗΝΑΙ

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ, Ο ΕΚ ΜΑΔΥΤΟΥ

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΔΕΣΠΟΤΗΣ (1770-1846)

Γ' 7/12/42

Είπομεν, προηγουμένως, ότι τρεις εκκλησιαστικά έπαρχίαί έτυχον διαδοχικώς της ποιμαντορίας του 'Αρχιερέως Χρυσάνθου: 'Η 'Αρχιεπισκοπή Δυρραχίου (1820-1833), ή Μητρόπολις Σμύρνης (1833-1836) και τέλος ή Μητρόπολις Προύσης (1836-1846). 'Ως εκ τούτου ο Χρυσάνθος εις τά ιστορικά κείμενα μνημονεύεται κυρίως ως Σμύρνης 'Αρχιεπίσκοπος Δυρραχίου, Χρυσάνθος ο Προύσης, σπανιώτερον ως Χρυσάνθος, έν πολλοίς δέ τυγχάνει άγνωστος ύπέρ το οικογενειακόν του έπάνυμνον ως Χρυσάνθος Καράμαλλης. Περί τούτου παρέσχον λεπτομερείς πληροφορίας εις τόν έσχάτως έκλιπόντα καθηγητήν παρά τῷ 'Ωδείῳ 'Αθηνῶν και τῇ Ριζαρείῳ 'Ιερατικῇ Σχολῇ αείμνηστον Κ. Παπαδημητρίου, ὅστις εις τόν πρόλογον τῆς άνατυλώσεως τῆς «Εισαγωγῆς», ήτοι τοῦ λεγομένου Μικροῦ Θεωρητικοῦ τῆς 'Εκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Χρυσάνθου, τῷ 1940 ἔκαμε μνείαν τοῦ έπωνύμου τοῦ 'Αρχιερέως Χρυσάνθου.

'Αλλά θά διερωτᾶται τις διατι φέρεται πολλάκις ὁ Χρυσάνθος έν τῇ ιστορίᾳ ὡς Χρυσάνθος ὁ εκ Μαδύτων και οὐχι εκ Μαδύτου. 'Οφείλομεν άμέσως νά προβῶμεν εις τόν διαφορισμόν τῆς έννοίας τῶν δύο έτυμολογικῶς ὁμοίων λέξεων και νά άναφέρωμεν ὅτι, έγγύς τῆς πόλεως Μαδύτου ὑπάρχει ὁ άσφαλῆς λιμῆν τῶν Κοίλων, ὅστις ὑπῆρξεν ἄλλοτε τὸ έπίνειον τῆς Μαδύτου και άπετέλει τρόπον τινά

μίαν συνοικίαν ταύτης, πιθανῶς δέ ή περιπτώσις αὐτῆ ἔδωκεν άφορμῆν εις τόν Στέφανον τόν Βυζάντιον νά ὀνομάσῃ τήν γενέτειραν τοῦ Χρυσάνθου, τήν Μαδύτον και τήν πόλιν τῶν Κοιλανῶν (τά σημερινά Κοίλια) πληθυντικῶς δια τῆς λέξεως (τά) Μαδύτα, ἔξ ὧν ὁ Μουσικός Δεσπότης ἔγένετο γνωστός ὡς Χρυσάνθος ὁ εκ Μαδύτων.

'Ο Χρυσάνθος ήτο πολυμαθέστατος, τήν πολυμαθειάν του δέ αὐτήν δέν τήν εκράτησε μόνον δια τόν έαυτόν του, αλλά τήν ήνάλωσε διδάσκων καί γράφων δια νά μορφώσῃ τὸ άναγεννώμενον τότε 'Ελληνικόν 'Εθνος. Καί πράγματι ὑπῆρξεν πολυγραφώτατος Συγγράμματα πολλά ἔργα, πραγματείας και μουσικᾶς συνθέσεις, αὐτα άπὸ χῶς ἔγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυροκατά τινα πυρκαϊάν έν Κωνσταντινουπόλει. 'Ισως τινά ἔξ αὐτῶν νά εὑρισκῶνται και σήμεραν ἀκόμη εις εὐρωπαϊκᾶς βιβλιοθήκας ὡς τῶν Παρισίων, τῆς Βιέννης, τῆς Τεργέστης και ἄλλαχού, διότι ή μεγαλοφυΐα τοῦ Χρυσάνθου ειχεν ὑπερβῆ τά ὄρια τῆς τότε 'Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας και κατέστη γνωστῆ εις τούς μουσικούς τῆς 'Εσπερίας. Πάντως ὁ Χρυσάνθος ήτο ὁ πρῶτος πού συνέγραψε θεωρητικά βιβλία πρὸς εκμάθησιν τῆς νέας μεθόδου τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς. 'Εγραψε δέ έν αρχῇ σύγγραμμα ὑπὸ τόν τίτλον «Εισαγωγή εις τὸ θεωρητικόν και πρακτικόν τῆς εκκλησιαστικῆς μουσικῆς, συνταχθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων αὐτήν κατά τήν

νέαν μέθοδον...», τὸ λεγόμενον ἄλλως Μικρὸν Θεωρητικόν ὅπερ ἔξεδόθη έν Παρισίοις τῷ 1821, τῇ έπιμελείᾳ τοῦ 'Ιεροψάλτου Α. Θαμύρεως κατ' έντολήν τῶν τριῶν Διδασκάλων, ἀκριβῶς κατ' ὕν γρόνον ἔξεργάγη ή 'Ελληνική 'Επανάστασις πρὸς άναγέννησιν τοῦ δούλου Γένους. Δια τόν λόγον δέ τούτον ὄχι μόνον δέν ἔτυχε τότε τῆς δεούσης προσοχῆς τὸ σύγγραμμα τούτο, αλλά ταχέως περιῆλθεν εις άφάνειαν και ἔλησημονήθη. Μέχρις ἔσχάτων μάστα πολλοί ὀλιγοί πράγματι έγνωρίζουν ὅτι ὁ Χρυσάνθος πλην τοῦ Μεγάλου Θεωρητικοῦ, περι οὔ κατωτέρω, ἔγραψε και μικροτέραν ἄλλην θεωρησίαν. 'Η ὀλιγοτάτη ἔστᾶτο τῆς τῶν ἀφανῶς τούτου πολιτισμοῦ συγγραμματος ἔγένετο ὑπὸ τοῦ προσηθέντος Κ. Παπαδημητρίου εις ἄπειρά του «περὶ τοῦ Μικροῦ Θεωρητικοῦ Χρυσάνθου τοῦ εκ Μαδύτων», ὅπερ ἔδημοσιεύθη εις τά «'Εναίσημα», τόμον τιμητικόν ὅστις ἔξεδόθη ἐπὶ τῇ ἐπιστημονικῇ 35ετηρίδι, ἑτέρου συμπολίτου τοῦ Χρυσάνθου, τοῦ ἀοιδίμου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου. 'Ακολούθως τῷ 1940, πρὸ τοῦ πολέμου, ἔγένετο στερεότυπος άνατύπωσις τῆς Α' Παρισινῆς ἔκδόσεως τοῦ 1821 τοῦ ειρημένου ἔργου ὑπὸ τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς 'Εκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ 'Ωδείου 'Αθηνῶν, χορηγοῦντος τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ 'Εθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Ι. Μπρατσιώτου μετά πρόλογου λεπτομεροῦς και ἔμπνευσμένου τοῦ ἐπιμεληθέντος τήν ἔκδοσιν ταύτην Καθηγη-

τοῦ τῆς Μουσικῆς Κ. Α. - Παπαδημητρίου.

Μετὰ τήν «Εισαγωγήν» ὁ Χρυσάνθος συνέγραψεν ἕτερον ἔργον σπουδαιότερον εις περιεχόμενον και μεγαλύτερον εις ὄγκον τὸ «Θεωρητικόν Μέγα τῆς Μουσικῆς» ἔκδοθῆν έν Τεργέστῃ τῷ 1832 ὑπὸ τινος τῶν πρώτων τοῦ Χρυσάνθου μαθητῶν τοῦ Παναγιώτου Γ. Πελοπίδου τοῦ Πελοποννησίου, δια φιλοτίμου συνδρομῆς τῶν ὁμογενῶν. Τὸ σύγγραμμα τούτο διαιρεῖται εις δύο μέρη, ἔξ ὧν τὸ πρῶτον περιλαμβάνει τήν θεωρίαν και τήν πρᾶξιν τῆς μουσικῆς εις 222 σελίδας, τὸ δέ δεύτερον περιέχει ἀφήγησιν περὶ τῆς ἀρχῆς και προόδου τῆς μουσικῆς εις σελ. 57, ήρθιμημένας δια λατινικῶν ἀριθμῶν, έν αἷς ὁ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ και πραγματεύεται τούς κατά διαφόρους καιροὺς άναφανέντας μουσικούς και τὰς θεωρίας τούτων, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς 'Αγίας Γραφῆς και συνεχίζων ἀλφαβητικῶς ὀνομαστικῶν πίνακα 'Ελλήνων μουσικῶν και καταλήγων τέλος μέχρι τῶν ἡμερῶν τῆς συγγραφῆς τοῦ ἔργου.

MIX. XP. KATZAKHS
(Συνέχεια στὸ ἐπόμενον)

